

NASREDDİN HOCA BİZE GELDİ

Hazırlayan: Zehra Ünüvar

BİLGİ YAYINEVİ

İçindekiler

Önsöz	9
İşte Nasreddin Oku Böyle Atar	15
Devenin Kanadı Olsaydı	18
Subaşı Cimriymiş	20
Elin Eşeği	22
Sıcacık Ekmekler	24
İzin Ver de Eşeğime Danışayım	26
Sarığın Nerede Hoca	28
Ben de Onun Kızını Azarlarım	30
Eşeğin Okuması	32
Eh Komşum Sana Ne Diyeyim	34
Rüyasından Korkarım	37
Bostancı ve Hoca	39
Henüz Kayıp Değil	41
Al Elimi	43
Hoca Konuk Olmuş	46
Hoca ve Hırsız	47
Vallahi Yazık Sana	48
Hâlden Anlayanı Bulun	50

Mektup	53
Sana Ne	55
Artık Değişmiş	57
Bizim Eşekler Konuşmaz	60
Kızarmış Tavuk	62
Yeni Bir Yol	64
Geçim Derdi	67
Cimri	68
Haydi Eğlenelim	69
Aşağıdan Yukarıya Doğru	71
Peşin Parayı Görünce	73
Doğru Yön	75
İki Soğan	76
Güzel Akıl	77
Gözlüğümü Ver Hanım	80
Vade Verebilirim	81
Kösenin Sakalı	82
İneği de İçeri Al	83
Sağlam Kilim	86
Şu Suya Bir Bak	88
Şimdi Plan Benden	90
Asıl Sen Düşün	92
Biraz Atacaktı Ama	94
Deneme	96
Çatırdayan Kirişler	98

Hakkımı İsterim	99
Hakkımız Kalmasın	101
O Suçunu Bilir	104
Paranın Sesi	105
Ördek Çorbası	107
Kara Kaplı Kitap	109
Haydi Yoluna	111
Anca Gideriz	112
Yürü Hele Bakayım	114

ÖNSÖZ

Nasreddin Hoca, kültürümüzün en önemli kahramanlarından biridir. Yediden yetmişe herkesin sevdiği saydığı bir kişiliktir.

NASREDDİN HOCA BİZE GELDİ BİLİYOR MUSUNUZ?

Size de gelmiştir mutlaka. Çok iyi biliyorum, mutlaka size de gelmiştir! İsterseniz, hemen gidip ninenize dedenize, annenize babanıza sorun! Onu gülümseyerek anlatacaklardır. Sen de tanışınca Nasreddin Hoca'yı çok seveceksin. Onun hikâyelerinden birkaçını aklına yazıp arkadaşlarına anlatacaksın.

Onun gitmediği ülke, konuk olmadığı ev yoktur. Nasreddin Hoca bizim değerli bir kişimizdir ama dünyanın pek çok ülkesinde sahiplenilmiş bir değerdir. O yüzden de biz Nasreddin Hoca deriz, bir de bakarsınız Balkanlar'da, Orta Asya'da, Kafkaslar'da bizim söyleyişimizi andıran farklı adlarla anılmaktadır. Ona bağlı hikâyeler hayatın her alanına seslenir. Az sözle çok şey anlatılan bu fıkralar (hikâyeler) vurucu bir etkiyle dinleyenleri hemen bağlar, belleklerine yazılır.

Benim çocukluğumda, evlerde söyleşiler çok önemliydi. Ninelerin, dedelerin anlattıklarını su içer gibi dinlerdik. Ülkemizin masalları, halk şairlerinin şiirleri, halk türküleri, maniler, bilmece, seyrilik oyunlar ve taklitler toplantıları şenlendirirdi. Anlatılan Nasreddin Hoca Fıkraları'na kahkahalarla gülerken, neler düşündüğüne de akıl yorardık. Hepimiz, fıkralarından aklımıza yazar, gerektiğinde pek güzel anlatırdık. Hatta oyunlarımızda fıkraları canlandırırđık. Nasreddin Hoca rolünü üstlenenler çok başarıyla canlandırırđlar, büyük alkış alırdı.

Annem, iyi bir anlatıcıydı. Evlerde komşularla yapılan toplantılarda sözüne doyum olmazdı. Nasreddin Hoca için de hep şöyle dediğini anımsıyorum:

“Nasreddin Hoca her göz kırptığımız sürede anılır durmuş. Her yerde, bütün dünyada ondan söz edilmiş. Eğer, bir göz kırpma süresince adını söylemeyip de susulur, yeniden canlanıp da gelecekmış. Ama bir yerde konuşulmasa, başka yerde adı geçiyor. Dünya büyük. Yani o sihirli durumu bir türlü yaratamıyoruz. O yüzden biz de onun hikâyelerini anlatıyoruz. Böyle yaşıatıyoruz!”

Biz çocuklar, annemin söylediğiyle heyecanlanır, birbirimize bakar, hayallere daldık. Büyükler de iç geçirerek Nasreddin Hoca'yı bir kez daha saygıyla anarlardı. Söz dolaşıp da başka bir konuya atladığında içimden, “Şu anda acaba dünyanın neresinde Nasreddin Hoca konuşuluyor?” diye düşünürdüm.

Nasreddin Hoca Fıkraları'nda, yalnız bizim ülkemizin değil, tüm Türk Dünyası'nın, Türk ayağının değdiği

her yerin zekâ pırıltılarını, esprilerini, şakalarını görürüz. Nasreddin Hoca Fıkraları'nda halkın yaşantısından, alışkanlıklarından, gelenek ve göreneklerinden, bazı dönemlerin toplumsal yapısından ipuçları çıkarabiliriz. Önceleri el yazmaları yoluyla kayda alınmış olan Nasreddin Hoca Fıkraları (Küçük Hikâyeleri), sonraları taş baskı yoluyla toplum belleğine yerleştirilmeye çalışılmıştır. 1837 yılında, bu taş baskılardan toplanan hikâyelerden 134 tanesi LETÂİF adıyla harf baskısı yoluyla basılmıştır. Bu çalışma, Nasreddin Hoca kitaplarının öncüsü olarak sayılır ve çok değerlidir. Taş baskısı yoluyla basılmış olan Nasreddin Hoca kitaplarının tarihi 1850 yılına dek sürer.

Anlatılan her hikâyede olayların gözü de sözü de Nasreddin Hoca'nındır. Halk, benimsediği bu kahramanına tüm yaratma, yaşatma gücünü severek vermiş, fıkralara yüklemiştir. Daha adı anılır anılmaz gülmeye başladığımız bu fıkralarda yoğun düşünce, yoğun eleştiri, toplumsal dokundurma, ince bir alaysama ve güldürü, ustalıkla, sanatlı bir dille yerleştirilmiştir.

Nasreddin Hoca Fıkraları (hikâyeleri), her gün yeni bir ışıkla parlar, her an yeni bir sözle çoğalır. Öyle bir yapıya sahiptir ki, çağının özellikleri içinde, sanki Hoca gelip de aramıza katılmış gibi yenilenir; anlatılır gider. Her anlatımın heyecanına yeni bir yaratma hevesi eşlik eder. Bir de bakarsınız, sanki aramızdaymış gibi Hoca'nın yaşadığı olaylar ortaya çıkar. Çünkü Türk halkı, Nasreddin Hoca aracılığıyla söylemek istediğini söylemeyi zevk edinmiştir;

hünerle de sürdürür. İşte o yüzden de Nasreddin Hoca, bir de bakarsınız evinize konuk gelmiştir.

Ta  baskı Nasreddin Hoca kitaplarında, basit de olsa resimler de vardır. Baskı tekniklerinin geliştiği yıllarda, çok ustaca yapılmış resimlemeyle basılmış kitaplarda Hoca'yı sevimli bir görüntüyle belleğimize yerleştiren çalışmalar, artık bu kahramanı neredeyse ete kemiğe b r nd rm  t r. Anlatılan hik yelerde kahraman, Nasreddin Hoca ve e eğidir. E ek, yoksul halkın en vefalı dostlarından biridir. O yüzden de at, zenginlerin yanında, eşek köylünün, yoksulun yaşamında anlatılmıştır.

Nasreddin Hoca hakkında çok güzel çalışmalar yapan Veled İzbudak, Pertev Naili Boratav ve aslında bir tıp doktoru olan Mustafa Duman'a çok teşekkür ederiz.

Bu değerimizin, Evliya  elebi tarafından da anlatılıyor olu u, kültür yapımızda nasıl köklü bir yeri olduğunun önemli bir kanıtıdır.

Toplum içinde görülen iyilikler, kötülükler, kıskançlıklar, yalancılık, dolandırıcılık, a ıkg zl k, aldatma gibi insan durumları ilginç bir olay içinde çok etkili biçimde anlatılır. Hoca, kimi zaman bu olayların i indeymi  gibi hik yelere doğrudan katılır. Ama ne olursa olsun, halkın belleğine yerleşen Nasreddin Hoca, hep doğrunun, güzeline, aklın, adaletin yanında olan biridir. Yani, Hoca fıkraları, sözü alır gider de tam yerine oturtur.

Nasreddin Hoca, Akşehir'e bağlı Sivrihisar, Hortu yöresinde doğmuştur. Babası, Hortu Köyü imamı Abdullah